

L'AUTÈNTICA FELICITAT NO COSTA DINERS

2017/2018

Tutories

APROFITA EL TEMPS LLIURE PER AL QUE DE DEBÒ ÉS IMPORTANT
Guanyes tu, guanya el planeta i guanya tothom.

SECUNDÀRIA / Cursos 3r i 4t

PROFESSORAT

Introducció de la temàtica

Des de fa uns anys les campanyes d'educació per al desenvolupament dutes a terme en els nostres centres escolars tenen un denominador comú: el consum responsable, enfocat des de diferents punts de vista (l'alimentació, el medi ambient, la moda, etc.). Hem vist com els drets de milions de persones es vulneren com a conseqüència dels nostres patrons de consum, principalment els de les societats que vivim en països enriquits.

En aquest curs **volem ser propositius**, convidant a l'alumnat de les nostres escoles a dur a terme una **vida senzilla** amb la qual gaudir de valors i experiències que no girin en exclusiva al voltant del consum, per no danyar el medi ambient ni perjudicar les condicions de vida d'altres persones al món.

Ens hem acostumat a saturar el nostre temps amb entreteniments sofisticats o carregats d'adrenalina que causen estrès i generen residus, traslladant aquest model de vida a la infància. Sembla que estem oblidant com gaudir del nostre temps d'oci, dels plaers senzills de la vida.

Durant aquest curs volem traslladar al nostre alumnat que hi ha una altra forma de viure i gaudir del nostre temps lliure, que aprofundeix en valors com el **respecte**, la **solidaritat**, la **convivència**, la **senzillesa** o el **contacte amb la natura**.

Objectiu general de les tutories

Reflexionar sobre a què dediquem el nostre temps lliure i desenvolupar la capacitat d'optar per alternatives de lleure no consumistes i que no vulneren els drets humans i ambientals.

ACTIVITATS

Activitat 0. (vídeo central de campanya - JOVES): On és la felicitat?

Temes que tracta: Materialisme, consum, senzillesa i austeritat

Tiempo estimado: 50'

Tipus d'activitat: Role-playing de reflexió sobre el vídeo

Resum: Després de visionar el vídeo, es tracta que una sèrie de grups esculli un anunci publicitari d'una revista, assumeixi un paper d'agents publicitaris i es prepari una acció de màrqueting per seduir amb aquell producte a la resta de la classe. De l'exageració de la venda en sortirà la reflexió de l'allau de missatges publicitaris que reclamen a diari la nostra atenció, sovint per a quelcom trivial que no necessitem. El contrast entre el vídeo i l'exercici de convenciment que volen aconseguir els agents publicitaris, posen en relleu on rauen veritablement les coses importants de la vida.

Objetius:

- Reflexionar sobre la voluntat manipuladora de la publicitat
- Determinar què resulta important i què no a la nostra vida

Material: Unes 20-30 revistes, tisores per a cada alumne, paper, cola i retoladors

Instrucciones: Després de veure el vídeo...

- Primer dividirem el grup en 3 o 4 persones i es repartiran les revistes a l'atzar (2 o 3 revistes per grup).
- Cada grup buscarà l'anunci que els interessi més. Retallarà aquell anunci i l'enganxarà sobre paper per tal de fer una presentació en públic.
- Altres papers podran servir als grups per aportar altres dades que ajudin a vendre el producte (per exemple gràfics, dades, o altres imatges de les revistes)
- Dedicarem 15 minuts a preparar el nostre anunci, que haurà de ser presentat en només 1 minut. Per tant, cal escollir molt bé els missatges seductors perquè es vendrà un producte en el temps que dura un teleanunci.
- El darrer espai de la Tutoria ha de servir perquè l'aula s'expressi sobre el següent:
 - Què ens ha semblat el vídeo?
 - Com ens hem sentit representant l'anunci després de veure el vídeo?
 - Pensem i sentim ara diferent després d'aquesta Tutoria?

Activitat 1. CONSUMEIXO EL TEMPS O EL TEMPS EM CONSUMEIX?

Temes que tracta: Ús del temps lliure, tipus d'oci

Temps estimat: 4 sessions de 50''

Tipus d'activitat: Documental

Resum: L'activitat tracta que l'alumnat creï un documental sobre el tema. I al final es faci una projecció dels diferents documentals.

Objectius:

- Reflexionar sobre l'ús del nostre temps lliure i les conseqüències que tenen les nostres accions.

Material:

- Càmera de vídeo o telèfon mòbil per gravar.
- PC per realitzar el muntatge dels vídeos.
- Material de papereria.

Instruccions:

L'activitat consisteix en què l'alumnat creï un documental a partir de reflexions, entrevistes i una lleugera investigació sobre el tema a tractar; per això es porta a terme una presentació sobre el tema i se'ls facilita un document resum per reflexionar (ANNEX 1) i decidir com realitzar el documental, seria un resum del document base.

Puede tratarse de:

- Una sèrie d'entrevistes.
- Enquestes de carrer.
- Imitació d'un telenotícies.
- Treball de recerca sobre el tema.

En l'última sessió es projectaran els documentals i es debatrà sobre les inquietuds que els ha pogut provocar la feina i s'extrauran algunes conclusions.

ORACIONS

Oració 1. BENAURANCES DEL CONSUM

Feliços són les agències de màrqueting i publicitat quan aconseguen fer-te comprar el que no necessitaves.

Feliços són els amos de les multinacionals si compres els seus productes sense exigir-los que respectin els drets laborals dels seus treballadors i subcontractes.

Feliços són els amos de les grans superfícies quan et veuen allà, fidelment, cada setmana comprant sense parar i ensenyant als més petits a ser consumidors precoços.

Feliços són els amos de les marques de renom quan aconseguen que les compris a un alt preu per estar a la moda i presumir.

Feliços són els directius de les consoles i de les empreses dedicades a les noves tecnologies, quan aconseguen que t'aïllis dels altres per gaudir dels seus productes i programes, tancant-te en el teu món particular.

Feliços són els amos de les empreses dedicades a l'oci, quan aconseguen que consumeixis les seves ofertes que et fan passar-ho tan bé, i que tan poc temps lliure et deixen perquè facis passar-ho bé als que ho passen malament.

Feliços són els governants de torn, si et converteixes en un ciutadà passiu que no es mobilitza per denunciar les injustícies socials que veus al teu voltant.

Oració 2. PARE NOSTRE

Germans nostres,
que esteu en el Primer Món:
perquè el seu Nom no sigui blasfemat;
perquè vingui el seu Regne a nosaltres
i es faci la seva Voluntat
no només en el cel
sinó també a la terra.

Respecteu el nostre pa de cada dia,
renunciant vosaltres a l'exploració diària.

No us obstineu a cobrar-nos
el deute que no vam fer
i que us vénen pagant
els nostres nens, els nostres famolencs,
els nostres morts.

No caiguen més en la temptació
del lucre, del racisme, de la guerra;
nosaltres mirarem de no caure
en la temptació de l'odi o de la submissió.

I alliberem-nos, uns i altres, de qualsevol mal.

Només així podrem pregar junts
L'oració de família
que el germà Jesús ens va ensenyar:
"Pare nostre" "mare nostra",
que ets al cel i a la terra.

(Pere Casaldàliga)

Oració 3. ORACIÓ DAVANT DE LA MISÈRIA DEL MÓN

Senyor,

ensenyeu-me a no acontentar-me amb estimar els meus;
ensenyeu-me a pensar en els altres,
a estimar aquells que ningú estima.

Fes que senti el patiment dels altres.

Dóna'm la gràcia de comprendre que en cada minut de la meva vida,
tan feliç i protegida per Tu,
hi ha milions d'éssers que són germans meus,
i que moren de fred i de misèria sense haver-ho merescut.

Tingues pietat de tots els pobres del món.

Perdoneu per haver-los oblidat.

No permetis que pretengui ser feliç
únicament per a mi.

Dóna'm l'angoixa de la misèria del món.

Que la meva pregària i la meva feina d'avui
ajudin a que l'angoixa i la misèria disminueixin,
i que el meu cor s'obri a l'amor veritable. Amén.

(Raoul Follerau).

Oració 4. DONA'NS

Déu, així et diem

Dona'ns entusiasme per buscar la veritat on es trobi.

Dona'ns constància per buscar sempre la justícia.

Dona'ns resignació per acceptar les nostres pròpies limitacions.

Dona'ns força per lluitar contra les grans ofertes que ens sedueixen i ens porten al consum irresponsable.

Dona'ns coratge per dedicar el nostre temps lliure a les persones i no als jocs electrònics.

Dóna'ns força per triar sempre el millor.

Això et diem, Déu pare nostre.

ANNEXOS (material a utilitzar amb l'alumnat)

Annex 1. DOCUMENT RESUM

El temps lliure.

El primer que hem de definir és el concepte de temps lliure, així entenem:

- **Temps no disponible:** el que fem servir per a diverses obligacions, com treballar, anar a l'escola, col·laborar a casa, etc.
- **Temps disponible:** aquell que hem destinat a activitats que hem triat: extraescolars, classes d'idiomes o de música, activitats esportives, etc.

Dins el temps disponible, estaria el temps lliure, definit com el que ens queda després de complir amb les nostres obligacions, i les ocupacions autoimposades. En general, les persones utilitzem el nostre temps lliure per descansar i realitzar activitats que ens aportin plaer o entreteniment i que no podem fer en altres moments en què realitzem activitats amb certa obligatorietat (treball, estudi, etc.)

Ens hem acostumat a saturar el nostre temps amb entreteniments sofisticats o carregats d'adrenalina, que causen estrès i generen residus. Hem desvirtuat el gaudi del nostre temps d'oci, dels plaers senzills de la vida. Hi ha altres formes de viure i gaudir del nostre temps lliure, que aprofundeixen en valors i actituds com **el respecte, la solidaritat, la convivència, la senzillesa i el contacte amb la natura**.

El gaudi de l'oci i del temps lliure no és una cosa comuna a totes les persones del planeta, tot i ser un Dret Humà. No hem d'oblidar les implicacions que el nostre oci i temps lliure tenen per a altres persones que viuen en països empobrits: la nostra forma de vida consumista implica que es vulnerin els drets d'altres persones i s'esgotin els recursos, repercutint negativament a altres parts del planeta. Així, contribuïm a modificar radicalment aquestes societats i territoris, simplement per satisfer necessitats, sovint molt fictícies.

Gran part del nostre temps lliure el dediquem a consumir: anant de compres, veient televisió, jugant a videojocs, fent cues per entrar al cinema o per comprar qualsevol altra cosa. En molts casos oblidem que **el principi fonamental del temps lliure, segons diferents teories, ha de ser el plaer i la seva fi, defensar la integritat individual enfront dels atacs de la societat industrial**. Tenim en compte que aquest tipus de consum afavoreix la interacció social i per això ens sembla important, però no podem basar el nostre oci en el mer consum.

Existeix a més el que en diríem "l'esclavitud del temps lliure", ja que malgrat els avenços en drets laborals i les facilitats imposades per la industrialització, cada vegada treballem més per poder accedir a l'oci consumista: necessitem treballar més hores per així guanyar diners amb el de cobrir econòmicament el nostre temps lliure. A més, l'ús massiu de la tecnologia ens fa molt fàcil portar a terme qualsevol tipus d'activitat, incloses aquelles de temps lliure, de manera que en certa manera estem limitant la nostra capacitat creativa per exercir el nostre oci de forma totalment lliure.

Les actuals formes de lleure basades en el consumisme contribueixen a la generació de desigualtats i l'increment d'una **bretxa social** entre els que poden accedir al temps lliure i l'oci, i els que no poden fer-ho.

Molts nens i nenes al món treballen en fàbriques o mines en condicions de semi-esclavitud, per fer arribar als països enriquits els béns de consum que ens permetran gaudir del nostre oci.

Les institucions internacionals (principalment l'ONU) i el sentit comú ens adverteixen: viure el nostre temps lliure a costa de les llibertats i drets de l'altra part del planeta no és just, ni ètic, ni solidari, ni sostenible.

Per preservar el planeta és necessari viure de forma més senzilla i refermar el compromís amb les persones amb les que compartim el món ara, però també amb qui ho habitaran en el futur.

L'austeritat és una filosofia de vida que aposta per desplaçar els diners com el centre del nostre oci i col·locar en el seu lloc a les persones i la natura.

Hi ha nombroses possibilitats d'alternatives al consumisme:

- Intercanviant sabers o temps. Bancs del temps
- Reciclant
- Moviment Slow (moviment lent)
- Decreixement. La frase que el defineix és "viure millor amb menys"
- Voluntariat social i solidari
- Contacte amb el món natural
- La contemplació i del gaudi de la bellesa
- El cultiu de la interioritat i l'espiritualitat

Amb petites accions és possible transformar el món. Per què no començar per allò que pot aportar-nos més felicitat personal: canviar els nostres patrons de consum pel que fa al nostre temps lliure es refereix?

El nostre futur -i el dels que vindran- està a les nostres mans: tenim les eines i el temps, només ens falta la voluntat per posar en pràctica les alternatives al consumisme en el nostre temps lliure.

A l'annex d'aquesta unitat didàctica incloem la descripció, invitació i activitats a realitzar per poder participar en la **II Trobada Nacional de Joves pel Consum Responsable**, després d'una primera edició en què mig centenar de joves van reflexionar sobre formes de consum alternatiu i sostenible, compartint les seves pròpies experiències.

A aquesta trobada, que es realitzarà a Madrid el cap de setmana del **10 i 11 de març de 2018**, podran acudir alumnes i alumnes de centres de Claretians, La Salle i Maristes que treballin les unitats i que vulguin ser part de la transformació social a través del canvi en els seus hàbits de consum.

Annex 2. II Trobada de Joves pel Consum Responsable

Després de l'èxit de la primera edició d'aquesta trobada, el Departament d'Estudis i Incidència Social de PROCLADE, PROYDE i SED llança la convocatòria per a la **segona edició de la Trobada de Joves pel Consum Responsable**. Un any més, l'alumnat de 3r i 4t d'ESO podrà viure aquesta experiència en un entorn natural amb temps per a la reflexió, l'acció i les propostes d'incidència, en línia amb els missatges tractats durant la campanya escolar d'aquest curs: el temps lliure i l'oci no consumista. Des de cada centre, acompanyarà els alumnes assistents un professor/a o educador/a, que participarà també activament en les activitats i altres tasques d'organització durant els dies de convivència.

La Trobada està programada per celebrar-se els dies **10 i 11 de març de 2018**. Es necessitarà inscripció prèvia, que gestionarà el Departament d'Estudis i Incidència Social (incidenciasocial@gmail.com). Els responsables de solidaritat a les escoles i els delegats de les ONGD animaran a la participació i informaran del procés d'inscripció i altres dubtes que pugueu tenir.

Objetiu General:

Desenvolupar una trobada dirigida a joves estudiants de les xarxes de centres Maristes, Lasal·lians i Claretians preocupats pel consum responsable i la construcció d'un món sostenible i just, amb especial atenció als temes abordats en la campanya anual d'Educació per al Desenvolupament ("L'autèntica felicitat no costa diners"). Pretenem crear espais de reflexió i diàleg sobre altres formes de viure i gaudir del nostre temps lliure aprofundint en valors (respecte, solidaritat, cura de la natura...), treballant des de l'art i la incidència social (entre altres), i creant llaços que puguin desencadenar en accions conjuntes en xarxa des dels centres als quals pertanyen els participants. Volem, en definitiva, promoure el Consum Responsable i just com a eines de transformació social.

Objetiu Específic:

Donar a conèixer a l'alumnat jove de les xarxes de centres Claretians, Lasal·lians i Maristes diferents eines d'incidència social per iniciar accions tendents a propiciar el canvi social necessari per al compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i per a la sostenibilitat del planeta en condicions de vida digna per a totes les persones que l'habiten.

Resultats esperats:

- Fomentar una visió crítica sobre els hàbits de consum de les societats enriquides i generar debat sobre això, abordant la seva implicació i el seu paper com a generadors de transformació social en els propers anys.
 - Conèixer què són els ODS i per què tractem els assumptes de consum responsable dins d'aquest marc internacional.
 - Crear una xarxa d'intercanvi d'experiències a partir dels espais per compartir experiències generats en la Trobada.
- Fomentar l'intercanvi i les relacions personals en un entorn de convivència amb joves amb similars preocupacions i entorns escolars.

Activitat 1. Concurs d'idees: Què fer per transformar el món a través de la nostra forma de consumir?

Entenem la incidència social com una barreja d'incidència política (va més enllà del diàleg amb decisors públics, encara que també ho inclou) i mobilització social. És important que, com a joves, desenvolupem la nostra capacitat d'influir en la societat perquè aquesta es transformi a un model més just i sostenible. Els ODS, a més, demanen la implicació de tots els actors socials (també els centres educatius) per facilitar el seu compliment, pel que l'activitat de mobilització i sensibilització per part de la població escolar és fonamental a l'hora de provocar els canvis necessaris que exigeix l'agenda internacional, també en països enriquits com ho és el nostre.

Hi ha moltes activitats d'incidència social que des dels centres escolars poden realitzar-se. Et proposem que pensis què pots fer des de l'aula per sensibilitzar a la resta del teu centre (tant a l'alumnat com al professorat), i per què no a l'barri o ciutat on està ubicat. Heu pensat fer una **campanya de sensibilització / acció al teu barri** a través de cartells que vosaltres mateixos feu? I **demanar una cita amb el regidor/a d'Educació** per traslladar-li les vostres inquietuds, que pot portar fins i tot a una proposta del ple? O potser prefereixes instal·lar un mercat d'intercanvi al carrer, o crear un banc del temps en el teu propi cole, mentre sensibilitzes sobre com els nostres patrons de consum afecten negativament el desenvolupament digne de totes les persones? I animar a altres centres educatius a participar a la **Xarxa de Centres Educatius pel Comerç Just**? Hi ha tantes coses que es poden fer per canviar el món... només cal aturar-se a pensar en les nostres capacitats, les nostres possibilitats de treball, fer un pla i posar-se mans a l'obra.

Et proposem que portis a aquesta II Trobada de Joves pel Consum Responsable una experiència d'incidència social que has posat en pràctica ja o que tens pensat fer aquest curs per mobilitzar pel que fa al tema del consum responsable i / o l'oci no consumista, tenint en compte valors com la solidaritat, la sostenibilitat (respecte a la natura) i la justícia social.

Dins de cada grup que treballi aquesta activitat, s'elegirà tres alumnes com a representants de cada centre, elegits en la forma que cada col·legi estimi i intentant sempre l'equilibri pel que fa a sexes. Si no s'omplís quota mínim, podran inscriure més alumnes per centre, fins a un màxim de quatre, amb la companyia sempre d'un educador/a.

Quant de temps necessitem per desenvolupar aquesta tasca?

Dues o tres sessions de tutoria: pensar una estratègia d'incidència social requereix temps.

- Podem començar per fer una anàlisi del nostre entorn i de nosaltres mateixes (les nostres fortaleses, debilitats, amenaces i oportunitats: anàlisi DAFO). Recurs útil: <https://es.scribd.com/doc/37378571/Analisis-DAFO-en-educacion>
- Després de analitzar-nos, entre tota la classe, farem una pluja d'idees d'accions d'incidència social que podem dur a terme: què volem canviar, a qui ens volem dirigir, on desenvoluparem la nostra acció.
- Triarem la idea que més ens convenç per poder desenvolupar.
- Escrivem un petit pla d'acció: a qui ens adreçarem, quina estratègia seguirem, quines activitats tenim pensades dur a terme, durant quant de temps, com ens organitzarem, quin suport i material necessitem ...
- Mans a l'obra! La idea escollida per la classe o el curs s'enviarà en temps i forma que estableixi el Departament d'Estudis i Incidència Social de PROCLADE-PROYDE-SED. Els representants del centre exposaran la seva acció d'incidència en el marc de la II Trobada Nacional de Joves pel Consum Responsable.

Què necessitem?

El més important són les idees i les ganes de canviar el món.

Una pissarra.

Paper i bolígraf / retoladors.

I si em llanço a dur-la a terme abans de la Trobada?

Pots explicar-ho a la resta de companys a través de la teva pròpia paraula, però estaria bé que aportaràs materials que hagi pogut utilitzar, fotografies de l'acció d'incidència, fins i tot un vídeo ... Com més elements mostris, més possibilitats tindràs de guanyar aquest concurs d'idees que es fallarà durant els dies de la Trobada.

Alguns conceptes interessants...

- Què és la incidència social? Amb aquestes dues paraules ens referim al conjunt d'activitats organitzades per influir en polítiques i pràctiques ciutadanes amb l'objectiu de provocar canvis positius en les vides de les persones.
- Per què és important la incidència social en l'àmbit del desenvolupament? Perquè els avenços rellevants cap a un món més just i humà vindran sobretot per la voluntat de la ciutadania d'acabar amb la pobresa.
- Quins passos hauríem de seguir a l'hora d'elaborar una acció d'incidència social?:
 - Identificació i objectius:
 - **Què volem fer i per què?**
 - **Anàlisi del context** intern i extern (anàlisi DAFO).
 - **Triar a qui anem a dirigir-nos**: qui té el poder per canviar allò que ens hem proposat? (Poden ser diversos).
 - **Definir quina estratègia(s) seguirem**: et proposem algunes (pots dur a terme diverses d'elles):

- Fer un estudi de la situació i difondre: per exemple, sortir al carrer amb càmera en mà i preguntar si a casa reciclen. Després fer un estudi amb les enquestes realitzades i mostrar-lo en un esdeveniment públic.
- Comunicar-se amb institucions públiques: per exemple, demanar-los que iniciïn en actitud de sensibilització per a nens/es sobre el malbaratament alimentari. També es pot fer una carta o un acte públic instant els organismes públics a fer alguna cosa.
- Difondre la nostra preocupació en mitjans de comunicació: de qualsevol estratègia que triem, els mitjans de comunicació i les noves tecnologies seran els nostres millors aliats per obtenir èxit, ja que ens ajuden a que el nostre missatge arribi a més gent.
- Realitzar accions que mobilitzin a la societat per provocar canvis esperats: per exemple, muntar un lloc d'intercanvi a la plaça principal oa la porta de l'escola.
- Reunir-nos amb aliats que puguin ajudar-nos a complir els nostres objectius: professorat, famílies, associacions de veïns, altres centres, etc.
- Fer un **calendari d'actuació**: és imprescindible organitzar-se amb els temps!
- Quan acabem les nostres accions, hem de sempre **AVALUAR** els resultats.

A més d'**aquesta acció**, que **necessita treballar com a pas previ i obligat per participar en la II Trobada Nacional de Joves pel Consum Responsable**, en ell desenvoluparem altres accions des de propostes artístiques, de debat i d'oci no consumista que anirem avançant en el moment oportú .

Per a més informació sobre la forma de treball previ i la vostra participació en la Trobada, pots escriure a incidenciasocial@gmail.com.